IZHAJA VSAKO SOBOTO ZJUTRAJ. POSAMEZNA ŠTEVILKA LIR 15, JUGL. 10, DIN. 5. CELOLETNA NAROČNINA LIR 650, ŠESTMESEČNA LIR 350. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA: TRST, UL. MONTECCHI 6-II — TELEF. 95-919 — DOPISI SE DOSTAVLJAJO UREDNIŠTVU. NEFRANKIRANA PISMA SE NE SPREJEMAJO, ROKOPISI SE NE VRAČAJO. — OGLASI: V ŠIROKOSTI ENEGA STOLPCA ZA VSAK MILIMETER LIR. 30. OGLASI SE PLAČAJO VNAPREJ. POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI — SPED. IN ABB. POSTALE

DELO

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

1. obletnico resolucije IU proslavimo s podvojenim delom za popolni zlom tržaške podružnice Titove protisovjetske klike!

Obnovljena izdaja leto I. štev. 30. TRST, ČETRTEK, 23. JUNIJA 1949 Cena 15 lir - 10 jugolir - 5 din

SLOVANSKO - ITALIJANSKO BRATSTVO JE OSNOVA VSAKEGA USPEHA

Nad občinami tržaškega podeželja zmagoslavno vihrajo ljudske zastave

Z zmago na podeželju se je razblinil «plebiscit» italijanskih šovinistov in je bila popolnoma poražena Titova protisovjetska podružnica - Ljudsko navdušenje po vaseh, kjer je bila odpravljena stara, protiljudska občinska uprava

Dokončni izidi

MILJE	Glasov	v odštotkih	Sedežev
KOMUNISTIČNA PARTIJA	4182	57	17
Democrazia Cristiana	2046	27,62	9
Slov. it. ljudska fronta	323	4,40	1
Partito Repubblicano Italiano	242	3,29	1
Partito Sociatista V.G.	564	7,66	2
Volivcev 8179 - glasovalo 7357 - 89.98 odst.			

DOLINA			
S. I. A. U.	1466	55.37	11
Neodvisni	772	29.22	6
Slov. it. ljudska fronta	401	15.29	3
Volivcev 3163 - glasovalo 2721 - 86.02 odst.			

DEVIN-NABREŽINA			
S. I. A. U.	949	34.92	7
Slovenska narodna lista	752	27.67	6
Zveza kmetov in delavcev	51	1.87	0
Slov. it. ljudska fronta	395	14.53	3
Unione Democratici Italiani	569	20.93	4
Volivcev 2969 - glasovalo 2856 - 96.19 odst.			

ZGONIK			
S. I. A. U.	345	51.06	8
Slov. it. ljudska fronta	148	21,90	3
Slovenska narodna lista	182	26.83	4
Volivcev 743 - glasovalo 695 - 93.53 odst.			

REPENTABOR			
S. I. A. U.	97	29,78	4
Neodvisna gospodarska zveza	142	43,59	7
Slov. it. ljudska fronta	86	26,40	4
Volivcev 356 - glasovalo 325 - 90.12 odst.			

Nedeljske volitve v petih podeželskih občinah predstavljajo za demokratični pokret veličastno zmago slovansko-italijanskega bratstva. Volilni rezultati nam pričajo o visoki politični zavesti Slovencev. Kmetje in delavci na podeželju so jasno pokazali, da med Slovenci ni prostora za razne nacionalizme starega in novega kova.

Naše ljudstvo je šlo v nedeljo na volitve s polno zavestjo, da si bo po 25 letih končno volilo svoje prave predstavnike. V občinskih svetih bodo sedaj zastopniki, ki so v resnici izšli iz ljudstva in bodo upravljali občine v korist kmetov in delavcev.

V vseh občinah so pričeli prihajati volivci na volišča že v zgodnjih jutranjih urah. Na obrazih se je videlo da se ljudje v polni meri zavedajo važnosti tega dneva. Radost in samozavest vse povsod. Iz oddaljenih vasi so vozili kamioni. Razlegale so se delavske in partizanske pesmi, ki so nas že med n.o.b. vodile k zmagi bratstva in miru. Tudi starejši ljudje niso hoteli nikakor izostati. Pripeljali so jih z avtomobili, nekatere pa so peš spremljali svojci. Starčki in starke niso hoteli ostati doma. Vsepovsod si videl na voliščih naše trdne kraške korenine, ki so z vso resnostjo in preudarkom stopali v volivne sedeže in s svečanostjo oddali svoj glas, zavedajoč se da dajejo tudi oni svoj doprinos v naši težki borbi.

V vseh občinah so potekale volitve mirno in disciplinirano. S tem je naše podeželsko ljudstvo dokazalo svojo visoko politično zrelost, ki je najboljši odgovor na vso gonjo laži in klevet o dozdevnem terorju in nasiljih, ki jih pripravljajo demokratične ljudske organizacije.

V NABREŽINSKI OBCINI

V občini Devin-Nabrežina je bilo vpisanih 2969 volivcev, glasovalo jih je 2856, to je 96.19 od sto.

Na vseh sedmih voliščih nabrežinske občine je vladalo ves dan živahno razpoloženje. Tudi sem so prihajali volivci in volivke iz vseh vasi. Ves dan živahem promet kamionov. Na volišče v Devin so prišli okrog poldneva s kamionom volivci in volivke iz Medje vasi. Tudi tu so se razlegale borbene in partizanske pesmi. Istočasno so se pripeljali Babičevi aktivisti, da si ogledajo «položaje». Naše ljudstvo pa jih je gledalo s prezirom in zaničevanjem. Tako so šli skoro neopazno mimo antikomunist Dekleva in nekaj drugih podrepnikov. Manjkal ni niti dopisnik Tanjuga Slavko Stoka. Radovni smo kaj bo poročal v Beograd. Ali bo povedal, da jih je ljudstvo gledalo kot izdajalce, ali bo poročal o «uspehih Sleparske fronte?» Res delikatno nalogo si je prevzel gospod Titov dopisnik.

V Nabrežini smo bili priča svojevrstnemu primeru občinskega nereda. Tov. Bertotti Ivan pok. Gregorja iz Nabrežine št. 19 je redno prejel volivno potrdilo. Ko se je v nedeljo zjutraj predstavil predsedniku volišča, mu je komisija na njegovo veliko začudenje povedala, da ne more volivi, ker je... mrtev... Pomagal ni niti notarični akt, akoravno so priče potrdile, da je tov. Bertotti še vedno med živimi. Res čudna so pota občinske uprave. To so res moderni volivni... čudeži!

Številni volivci bodisi Slovenci kakor tudi Italijani so prejeli grozilna pisma češ naj ne glasujejo za SIAU.

Še na dan volitev je vodil nabrežinski duhovnik raz prižnice besno volivno propagando proti komunistom.

Oznanjal je, da je treba voliti za ciste, ki so z Bogom in ne za take, ki pljujejo na Boga. To naj bi bil cerkveni pastir? Verjetno ga je pozneje, ko je videl rezultate volitev, zelo bolela glava.

Slabo je naletel v Medji vasi neki Babičev podrepnik, ki očividno premalo pozna vas. Ko je vprašal nekega kmeta o najvažnejšem dnevnem dogodku, mu je slednji odgovoril, da je za njega najvažnejši dogodek dneva obisk tov. Vidalija. Seveda je nadebudni Babičevec urno pobral šila in kopita.

V DOLINSKI OBCINI

Enako mirno so poteklе volitve tudi v dolinski občini. Celo predsedniki volišč so se izrazili zelo pohvalno o visoki politični zrelosti in disciplini podeželskih volivcev, ki bi bila neščanom lahko za vzgled. Na vseh šestih voliščih v Dolini, Boljuncu in Boršta ni bilo niti enega incidenta pač pa mnogo pritožb zaradi neverjetne malomarnosti in pristranosti, s katero so dosedanji občinski upravniki sestavili volivne imenike. Izredno veliko, je bilo vpisanih ljudi, ki so umrli ali se izselili že pred leti. Tako je bila vpisana tudi neka Juriševič, ki je bila gospodinjska pomočnica pri nekem članu dosedanjega občinskega odbora, a se je že pred petimi leti preselila drugam. Mnogo je bilo tudi — čuden slučaj! pristašev SIAU ki so bili brez razloga črtani iz volivnih seznamov. Ko so nekateri teh volivcev pravočasno opozorili občino, da še niso dobili potrdila, so jim zagotovili, da jih bodo vsi dobili Toda, ko potrdila le ni bilo in soga šli nekaj dni pred volitvami ponovno zahtevat so jim povedali, da niso vpisani ali da so bili izbrisani iz imenika. Na njihove proteste proti taki očividni pristranosti so se opravičevali, češ zmotili smo se ali pozabili smo vas vpisati. Na desetine naših pristašev je prišlo na ta način ob volivno pravico.

Nekemu delavcu niso hoteli izročiti volivnega potrdila, češ bi moral biti doma, ko smo raznašali potrdi-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob 5. obletnici smrti tov. Jožeta Srebrniča

Pret petimi leti se je tov. Srebrnič vračal iz Brd na osvobojeno ozemlje IX. Korpusa. Ko je hotel čez naraslo Soco, je utonil z drugimi tremi tovariši v njenih deročih vodah.

S Srebrničem so borci za svobodo in za pravice zatiranih ljudi izgubili enega izmed najboljših, najzvestejših in najbolj predanih tovarišev S. Srebrničem so izgubili vestnega voditelja, dobrega tovariša in ljubljenega prijatelja.

Srebrničeva predanost delavskemu razredu in kmetu je bila velikanska. Vsi, ki so ga poznali ali srečali, vedo, kako je napenjal vse svoje sile, da bi čimveč nudil svojemu pokretu svojim tovarišem in vsem, za katere se je boril.

Rodil se je 28. februarja 1884, v Solkanu. Obiskal je srednjo šolo v Gorici in 1908. se je vpisal na pravno fakulteto v Gradcu. Kmalu pa je zapustil univerzo, da bi se posvetil revolucionarnemu gibanju in da bi živel med svojimi ljudmi. Od leta 1907. je bil vpisan v socialdemokratski stranki. Vsi njegovi tovariši so ga cenili. Bil je dober organizator, zaslužen aktivist, poznavalec zgodovine Slovencev, posvetil se je raznovrstnim študijem.

V drugi svetovni vojni je bil udeleženik v Rusiji, kjer je tudi sodeloval v Veliki oktobrski revoluciji. Marca 1919. se je vrnil domov, kjer je takoj začel aktivno delovati v socialističnih organizacijah. Po ustanovitvi KPI, je postal eden izmed njenih najvidnejših voditeljev v Julijski krajini. Bil je najboljši sodelavec, dopisnik in učitelj «Dela».

Leta 1924. je bil izvoljen za poslanca KPI v italijanski zbornici. Takoj po razpustu Parlamenta je bil aretiran in sojen. Obsodili so ga na 5 let konfinacije. Ko je leta 1932. prišel domov se je posvetil ilegalnemu delovanju, toda že septembra istega leta je bil ponovno aretiran in konfiniran za 5 let. Leta 1939. je pobegnil v Ljubljano kjer so ga aretirali in izročili italijanskim fašistom. V ječi je ostal do 8. septembra 1943, ko se je javil v partizane.

Spominjamo se ga v teh težkih trenutkih svoje zgodovine, ko nam ponovno kratijo narodnostne pravice, ker je bil velik borec za našo narodno enakopravnost. V svoji dosledni borbi za pravice Slovencev in za pravice delavca ter kmeta je dokazal svojo ljubezen do naroda.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Vedno jasnejša nam postaja Titova politika

Kaj se skriva za besedami De Gasperija in Marinka?

V svoji nedeljski številki smo objavili vest o namenih Titove in De Gasperijeve vlade glede Tržaškega ozemlja, a vest je vzbudila veliko zanimanje in ogorčenje med našimi ljudmi. Reakcionaren in šovinističen tisk molči in se izogiba vsakega globjega komentarja. Očitno je, da se De Gasperijevi in Titovi krogi boje zavzeti stališče glede tega vprašanja.

Včerajnji «Il Lavoratore» je objavil zanimiv članek generalnega sekretarja Komunistične partije STO, tov. Vidalija. Zaradi njegove važnosti, objavljamo njegov izvleček.

V svojem uvodu pravi tov. Vidali, da je ameriški predstavnik v Varnostnem svetu ob predlogu SZ za imenovanje tržaškega guvernerja dejal: «da so se vršili razgovori za rešitev tržaškega vprašanja med zainteresiranimi državami'. Te države pa so bile Titova in De Gasperijeva vlada. SZ pa je vztrajala na svojem stališču. Se dvakrat je postavila na zeleno mizo vprašanje imenovanja guvernerja. Zapadni predstavniki so odbili sovjetski predlog pod pretvezo, da se drže svojega predloga od 20. marca 1948. Istočasno pa je Titova klika dokazala, da ni preveč navdušena za predlog SZ.

Besede Austina pomenijo torej, da zapadne velesile podpirajo dvostranski sporazum med Rimom in Beogradom brez vednosti SZ. Pred predlogom SZ pa je reakcionarni italijanski tisk poudarjal, da je politika «stvarnosti» in da je treba pospešiti prehod Tita na reakcionarno stališče. Zato da je treba pustiti na Tržaškem ozemlju «status quo». Nek republikanski list iz Rima, glasnik rimske vlade, je napisal, da je tristranski predlog podlaga za nadaljnji sporazum.

Po izdajstvu Tita in po njegovem razkrinkanju je postal Trst mnogo važnejše imperialistično strateško oporišče kot pa eno ali dve leti od tega. Zato je danes Tito postal varovanec in miljenec imperializma in celo ljubši od De Gasperija. Za rimsko vlado je poglavitne važnosti ohranitev status quo na Tržaškem ozemlju, ker samo tako mora vršiti svoje funkcije v zvezi Atlantskega pakta, ki predvideva vmešavanje tujih vlad v zadeve državo, da ostanejo v Trstu anglo-amedo, da ostanejo v rstu anglo-ameriške čete, ki bi ogrožale vsak revolucionarni pokret v severni Italiji. Zato je tudi jasno, zakaj si Sforza želi «anglo-ameriško okupacijo v Trstu».

Tudi za Tita je ohranitev status quo poglavitne važnosti. Jasno je, da se njegova tolpa more obdržati na oblasti samo z gospodarsko in drugo pomočjo ameriških imperialistov. Zato ga imperialisti tudi podpirajo, ker upajo, da se bodo njegove «teorije» uveljavile v demokratičnem pokretu. Opozicija proti Titu postaja čedalje silnejša in organizirana in zato se klika vzdržuje na oblasti s pomočjo terorja in s policijsko ter vojaško diktaturo. Zaradi vsega tega Tito upa na pomoč imperialistov in na anglo-ameriško okupacijo v Trstu.

Za imperialiste je tudi poglavitne važnosti ohranitev status quo v Trstu, da morejo še nadalje podpirati važnosti ohranitev status quo v Trstu, da morejo še nadalje podpirati rimsko in beograjsko vlado in ker je naše mesto v načrtih glavnega stana zapadnih vojska ena izmed najvažnejših strateških točk fronte Luebeck-Trst.

«Kaj dejansko pomeni status quo? — nadaljuje svoj članek tov. Vidali. Trst bi polagoma bil vključen v italijansko državo, zaseden po anglo-ameriških četah, medtem ko bi bila cona B vključena v jugoslovansko državo. Vse to bi postalo oficielno, če bi bilo izvršeno in v ugodnem trenutku».

De Gasperi je prišel v Trst, da stegne svojo roko Titovi kliki. Njegov govor je bil predvsem posvečen Titu in njegovi skupini. V njegovem govoru se je razumelo, da zagotavlja beograjski vladi pomirjenje in nenapadanje, medtem ko se stopnjuje protisovjetsko obrekovanje, s strani italijanske vlade. Na tem področju je Titova klika razumela, da obstoja možnost sporazuma. De Gasperi je poudaril, da se gospodarske zveze z Jugoslavijo zboljšujejo in da bo kmalu prišlo ne samo do pomirjenja med «ribami» na Jadranu, marveč tudi med narodi. Dejal je tudi, da bo Trst polagoma vključen v italijansko upravno enoto in da bo glede drugih vprašanj do sporazuma, ki bo sličen za Italijo neugodnemu sporazumu o ribolovu.

Na takem stališču sta bila tudi Marinko in Diminič v Kopru.

Jasno je, da se tega sporazuma med Titom in De Gasperijem pod visokim pokroviteljstvom imperialistov, zavedajo tudi reakcionarni listi, ki se spuščajo v grenka ugotavljanja o «eksperimentih» itd.

Tov. Vidali je na neki tiskovni konferenci dejal, da ne verjame obljubam Anglo-američanov in da je proces vključitve Trsta v italijansko državo ter cone B v jugoslovansko državo dejstvo, ne pa želja. Zato podpira KP v interesu miru, v interesu Italijanskega in jugoslovanskih narodov, v interesu tu živečega ljudstva zahtevo po imenovanju guvernerja, po odhodu okupacijskih čet in po združitvi obeh con.

Samo tako moremo preprečiti, da postane Trst žarišče sporov in mržnje.

22. junij 1941

Pred osmimi leti so nacistične tolpe zahrbtno udrle v Sovjetsko zvezo in začele tista pustošenja, ki so prizadejala socialističní domovini največje izgube v prebivalstvu in materialu.

Vemo, kako so samozavestno korakale nemške divizije po sovjetskih tleh; vemo, kako so fašistična trobila oznanjevala skorajšnji razpad delavske in kmečke domovine; vemo, kako so se veselili vsi, ki so upali na zlom svetilnika miru in svobode. Po drugi strani pa vemo, kako so trepetala naša srca; kako nismo nikoli izgubili vere v moralno in fizično moč svojih velikih sovjetskih bratov; kako smo stopili v boj zoper sovražnika, da bi tudi mi storili svojo dolžnost napram zatiranemu človeštvu.

Ob strani Sovjetske zveze so vstali Poljaki, Čehi in Slovaki, Jugoslovani, Francozi, Grki in Albanci, Bolgari, Romuni in Madžari, Italijani in Belgijci vsi ki so ljubili svojo domovino in ki so videli v vojujoči se Sovjetski zvezi porok svobode, fašističnega zlomu, demokracije in miru.

Vsi smo vedeli, da bi bila naša borba brez Sovjetske zveze brezupna in skoraj nemogoča; vedeli smo, da bi nas fašistična zver strla, ne da bi se ji mogli uspešno upirati. Zato je bil 22. junij 1941. za nas znamenje upora.

Po 22. juniju pa sta prišla Stalingrad in Berlin. Vsaka sovjetska zmaga vseh delavcev, kmetov in demokratov sveta, je bila zmaga demokracije in miru.

Pomendrana je ležala ponosna in samozavestna Hitlerjeva vojska, pomendrane so bile od velike sovjetske vojske vse trdnjave mračnjaštva in zatiranja. Iz te velike sovjetske zmage so izšle ljudske demokracije, je izšla velika, mogočna nova Kitajska, izšel je nov svet ki ga ne more nihče uničiti in proti kateremu se bodo razbili vsi zasužnjevalni poskusi Hitlerjevih naslednikov.

Vsi narodi na svetu vedo, da bi se nov 22. junij 1941. končal s še hujšim Berlinom za napadalca Sovjetske zveze in da bi iz novega 22. junija izšel popolnoma osvobojen svet. Danes so sile miru in demokracije, sile, ki gledajo z zaupanjem v Sovjetsko zvezo mnogo mogočnejše od pred vojnih. Zato bodo s svojo silo ustavile vsakršen poskus napada na veliko socialistično domovino.

Imperializmu ne bo uspelo zmanjšati vpliva Sovjetske zveze v svetu z Judeži Titovega tipa. Tito in njegovi opričniki so pojav umirajočega in zaradi skorajšnjega konca histeričnega gnilega sveta. Tito in njegova tolpa ne bosta mogla ustaviti kola zgodovine v prid imperializmu in kapitalizmu. Narodi Jugoslavije bodo njega in njegovo bando izbrisali iz zemeljske oble, tako da bo o njiju ostal le gnusen spomin.

Ob osmi obletnici zverinskega Hitlerjevega napada na Sovjetsko zvezo se vsi narodi sveta s podvojenim zaupanjem ozirajo na socialistično domovino in ji kličejo: Bodi zdrava, srečna dežela srečnih ljudi!

SVET ZUNANJIH MINISTROV je zaključil svoje zasedanje

Predsinočnjim se je zaključilo v v Parizu zasedanje sveta zunanjih ministrov, ki je trajalo že več tednov.

Svet zunanjih ministrov je podpisal skupen dokument, ki je nekak izvleček o poteku razgovorov in kjer so bile nakazane vse točke, kjer je bil dosežen vsak najmanjši sporazum.

Glede Nemčije in njenega vprašanja je bilo sklenjeno: uvod pravi, da bodo štiri velesile nadaljevale z napori za obnovitev gospodarske in politične enotnosti Nemčije. Glede tega vprašanja pa je prišlo do sporazuma v naslednjih točkah:

1. Na zasedanju OZN, ki bo v septembru, se bodo zastopniki štirih velesil sporazumeli o sklicanju nove seje sveta zunanjih ministrov.

2. Okupacijske oblasti v Nemčiji se bodo zopet posvetovale na štiristranski podlagi v skupnem naporu, da bi olajšale delo za vzpostavitev gospodarske in politične enotnosti Nemčije;

3. Razgovori okupacijskih oblasti v Nemčiji bodo predvsem obravnavali popolno deblokacijo Berlina in trgovino med zapadnimi in vzhodnim sektorji Nemčije.

4. V četrti točki se govori o pomoči nemških izvedencev posameznim okupacijskim oblastem, da se omogoči boljše delovanje uprave.

5. Stiri vlade so se sporazumele, da ostane v veljavi sporazum od 4. maja 1949., ki je bil sklenjen v New Yorku glede Berlina. Vse štiri vlade bodo jamčile redne prometne zveze med enim in drugim sektorjem Berlina in med Berlinom in zapadnimi konami Nemčije.

6. Vzpostavitev tesnejših gospodarskih vezi med vzhodnim in zahodnim delom Nemčije.

Glede avstrijske mirovne pogodbe je bilo sklenjeno:

1. Avstrijske meje bodo ostale one od 1. januarja 1938.

2. Mirovna pogodba z Avstrijo bo dolčala, da bo Avstrija zajamčila manjšinske pravice Slovencem in Hrvatom v Avstriji.

3. Ne bodo zahtevali plačila avstrijskih reparacij, toda Jugoslavija bo mogla zapleniti, obdržati ali likvidirati avstrijsko imovino na jugoslovanskem ozemlju.

4. Sovjetska zveza bo prejela v 6 letih 150 milijonov dolarjev.

5. Peta točka določa, kar bo morala vsebovati mirovna pogodba glede vseh finančnih toček v prid Sovjetski zvezi.

6. Namestniki zunanjih ministrov bodo morali pospešiti svoje delo in dokončati mirovno pogodbo z Avstrijo do 1. septembra 1949.

Vsekakor je prišlo do nekega uspeha. Sovjetska zveza je v svoji dosledni politiki miru, ki je tolikokrat prišla do izraza na vseh mednarodnih forumih, dosegla otipljive uspehe. Odpravljeni sta bili dvi žarišči živčne vojne, ki bi se lahko izpremenila v žarišča novega svetovnega konflikta. Rešeno je bilo vprašanje Berlina in vprašanje mirovne pogodbe z Avstrijo, postavilo se je temelje za nadaljnje uspešnejše razpravljanje nemškega vprašanje.

Titovci pa so že začeli na račun sporazuma o mirovni pogodbi z Avstrijo klavetati Sovjetsko zvezo, ter jo obtoževati imperializma. Jasno je, da je SZ pristala na meje iz leta 1938, da bi prišlo do pomirjenja v svetu in da bi tudi razkrinkala zahrbtno delovanje jugoslovanske diplomacije, ki se je v začetku t. l. v Londonu na sejah namestnikov zunanjih ministrov pogajala s predstavniki imperialističnih držav brez vednosti SZ in v nasprotju z njemim stališčem.

Ze 24. februarja t. l. je Bebler predlagal: avtonomijo Koroške, ne da bi ta pripadala Jugoslaviji, nekaj obmejnih sprememb strateškega značaja, ki nimajo prav nič kaj opraviti s težnjami koroških Slovencev. To je bilo torej stališče Titove vlade, ki skuša, sedaj klevetati SZ, da bi podprla svojo protikomunistično in protisovjetsko propagando.

Jasno je, da je sedanja jugoslovanska vlada sestavljena iz političnih avanturistov, ki hočejo izrabiti vsako priliko za klevetanje SZ, medtem ko se pa po drugi strani sami odrekajo svojim zahtevam. Naše ljudstvo naj sodi.

VLADIMIR NAZOR JE PREMINUL

Ni se še sesedla zemlja nad grobom velikega Zupančiča, ko mu je sledil drug veliki, tokrat hrvatski pisatelj in pesnik Vladimir Nazor.

Po rodu Dalmatinec z otoka Brača, kjer se je rodil 30. maja 1876 v kraju Postiri. Po dovršeni splitski gimnaziji je odšel v Gradec, kjer je študiral prirodoznanstvo. Po diplomi je bil profesor v Splitu, Zadru, Pazinu in Kopru. Nato je bil imenovan za ravnatelja učiteljišča v Kastvu, kjer je bil do konca leta 1918. Po prvi vojni je služboval v Zagrebu, Crikvenici ter na Sušaku. Po upokojitvi leta 1932 je živel večinoma v Zagrebu in na dalmatinskih otokih.

Takoj spočetka se je pridružil osvobodilnemu gibanju ter je koncem leta 1942, odšel v partizane. Peš in na svojem belcu je prehodil velik del Jugoslavije, bil je nekaj časa tudi v južni Italiji in na Visu s prekomorsko brigado. Po vrnitvi na Hrvatsko je bil izvoljen za predsednika hrvatske skupščine (AVNOH), po osvoboditvi pa predsednika Prezidija hrvatskega Sabora (Parlamenta).

Njegovo pisateljsko delovanje je bilo zelo plodovito. Prva njegova knjiga «Slenske legende» je izšla leta 1900. Za svoja dela v prozi in poeziji je zajemal največ iz hrvatske zgodovine in domačega življenja. Najznamenitejše njegove pesniške zbirke so ep «Medved Brundo», «Lirika», ter «Intima». Poleg teh je izdal še nad deset drugih zbirk pesmi ter vsaj toliko knjig v prozi, od katerih so najnežnejše «Povesti iz otroških let», roman «Pastir Loda» ter «Zagrebške novine». Iz življenja je napisal «Istrske povesti» ter «Veli Jože», ki je poleg nekaterih drugih njegovih del prevedena tudi v slovenščino. Svoje življenje v partizanih je opisal v svoji predzadnji knjigi (1. 1945) «S partizani».

Kakor Zupančič je tudi Nazor mnogo prevajal svetovne klasiks, zlasti Danteja («Pekel».) Shakespeara ter izbrane pesmi Heineja in Goetheja. Sam je prevajal tudi v italijančino pesmi hrvatskih pesnikov, med temi tudi svoj ep «Medved Brundo».

Kot največji in najzaslužnejši sodobni hrvatski književnik je dobil častni naslov ljudskega umetnika. Za svoje politične in državljanske zasluge pa je prejel več visokih odlikovanj.

Ob težki izgubi, ki je zadela bratski hrvatski narod, se tržaški Slovenci pridružujemo njegovi veliki boli.

Velikemu pesniku in borcu za svobodo Vladimirju Nazoru - večna slava!

TU PA TAM...

KJE JE PA LOGIKA? — *«Vidali prodaja Tržaško ozemlje Italiji». Pod tem naslovom na osem stolpcev je izšla nedeljska številka «Primorskega dnevnika». S tem naslovom se je hotel «Primorski» oddolžiti svojim jugoslovanskim bralcem in nekako odgovoriti utemeljenim ugotovitvam lista «Il Lavoratore» in našega časopisa. Ce si pa prebrskal v sredino članka, ki je stal pod naslovom si takoj opazil njihovo moralno in možgansko revščino, ki prihaja prav posebno v poslednjem času do zraza. Toda to še ni vse! V svoji včerajšnji številki «Primorski» piše v nekem svojem podnaslovu: «Za stranke, ki so proti priključitvi Trsta k Italiji je glasovalo 75,2% volivcev . . .» Začeli smo računati in vedno smo se postavili med strankami, ki hočejo priključitev Trsta k Italiji, kakor pravi Babičevo trobilo. Toda računi nam niso šli izpod rok. Končno smo poskusili vključiti svoje številke v številke tistih strank, ki vsaj v besedah, nočejo priključitve Trsta k Italiji in smo takoj opazili, da nam je izšel odstotek, ki ga je navedel «Primorski». Začudeno smo si rekli: «V nedeljo smo prodajali Tržaško ozemlje Italiji, v torek pa smo nenadoma postali «stranka, ki je proti priključitvi Trsta k Italiji». Kako to? Ali so znoreli ljudje okoli «Primorskega» ali pa smo znoreli mi. Telefonirali smo v norišnico, da si rezerviramo prostor, toda zvedali smo, da so vse postelje zasedene po urednikih «Primorskega». Tedaj smo razumeli, da so ljudje okoli «Primorskega» obupani faliranci, prevaranti, faloti, lažnivci, brez časti, brez vsake morale, navadni metafiziki, ljudje, ki se kopljejo v lastni nesnagi in ki so jim protislovja navadna «pašta in fižol». Kje je pa logika, gospodje okoli «Primorskega dnevnika»? Ali ste jo pozabili doma ali pa se je izbrisala iz vašega spomina? Zakaj niste šli rajši v Ljubljano h Krajgherju po naslov? Ali ne veste, da vse to zgleda tako revno za «dosledne revolucionarje» vašega kova?*

«REDDE RATIONEM» — *Po slovensko ki pomenilo: «Prišel je dan obračuna» V resnici ne želimo niti najhujšemu zločincu, da bi se te dni znašel v koži gospoda Babiča. Ali mislite, kako bo rohnel Tito nad svojim «ponižnim» tržaškim hlapcem? Vsa opravičila bodo zaman Tito bo stiskal pesti in mahal z rokami. Babiča pa bo pot oblival. Veste kaj? Pri takih «zastavonošah» marksizma-leninizma nisi nikoli gotov, da boš zagledal zarjo naslednjega dne. Ko padeš v nemilost, si moraš pripraviti prtljago in oditi, da ne poskusiš udobnosti beograjske Glavnjače ali pa koncentracijskega taborišča v Lonjah. Kaj bo dejal Babič svojemu gospodarju? Kako bo opravičil svojo «veličastno» brco v . . ., ki mu jo je zadalo naše ljudstvo ob priliki teh volitev? Radi bi bili mala muha in poslušali «srdačni» razgovor med obema «glavama». Vsekakor pa se opažajo spremembe na obzorju falirane Babičeve zvezde. Znak teh sprememb, ki so predvsem finančnega značaja — kakor je tudi naravno — je preselitev «Corriere di Trieste» in «Triesteseru» v tiskarno Montecchi 6. Vse to pomeni, da bo moral Babič «tirar la cinghia» in hudimano hraniti lepe denarce, da vsaj deloma omili stroške, ki jih je imel v tej zanj porazni volivni kampanji*

PREDLAGAMO JIM. — *Ker smo človekoljubni ljudje, predlagamo Babiču in njegovim stasitim generalom brez vojske naslednje: Ker vedo, koliko jih je in ker je to število malenkostno, da si za drugič ohranijo vsaj te glasove, naj namestijo po svojih številnih ustanovah vse svoje volivce. Mislimo, da je to zelo pameten predlog, o katerem se da razmišljati in ki ga ni težko izvesti, če pomislimo na neomejena denarna sredstva, ki jih Babič dobiva iz Jugoslavije. Vsi njegovi volivci morejo postati aktivisti. Naj jih lepo plača, pa bo ohranil strnjenost svojega «regimenta». Kakor smo že v začetku rekli, smo zelo človekoljubni ljudje. Zato upamo, da bo Babič upošteval naš predlog.*

«ŠIROKOUSTNEŽI, KI SO JIH DOBILI PO REPU. — *Pred volitvami so se Babičevci širokoustili, da bo njihova «fronta» dobila najmanj desettisoč glasov. To samo v Trstu. Na podeželju pa so računali na še večji uspeh. Po volitvah v tržaški občinski svet so umolknili. «Ljudski tednik» je rešil «barako» s tem, da je objavil vest o smrti največjega slovenskega pesnika. Vest o tržaških volitvah si jo moral dolgo iskati. Našel si jo v skritem kotičku. Toda še vedno so upali na podeželje. Poslali so vse svoje aktiviste na vas. Tekali so sem pa tja z avtomobili, mahali so s svojimi mesnatimi rokami, kričali so kakor da so maimočnejša stranka v Trstu. Potem je prišel polom. Sedaj molčijo. Pričakujemo nekaj uvodnikov, kjer bo pisalo, da je vsega kriv Vidali in da je še bolj kriva resolucija IU. Nazadnje pa bodo začeli s svojimi provokacijami in o volitvah ne duha ne sluha. Tako se je neslavno končala Babičeva volivna «epopeja». Zdravstvuj, Babič!*

Jože Srebrnič

Nadaljevanje s 1. str.)

katerega sin je bil. Obenem pa je bil prvoborec za bratsko vzajemnost med slovenskimi in italijanskimi prebivalci naše zemlje, ker je vedel da je samo internacionalizem podlaga, na kateri se lahko gradi boljšo bodočnost tu živečega ljudstva.

Ob peti obletnici njegovi smrti, se ga vsi spominjamo, Slovenci in Italijani, delavci in kmetje, demokrati in komunisti. Ob peti obletnici njegove smrti na borbenem položaju, mu kličemo v imenu tistega bratstva katerega prvoborec je bil. slava!

DELO V MESTU IN NA VASI

Nedeljske volitve so pokazale visoko politično zrelost Slovencev

Zmagalo je slovansko-italijansko bratstvo

Polnoštevilna udeležba na vseh voliščih - Glasovali so tudi 90-letni starčki in žene - Navdušen sprejem tov. Vidalija - Od mrtvih je vstal - Ljudski prezir do Titovih hlapcev - V ponedeljek je vladalo po vseh vaseh nepopisno navdušenje

(Nadaljevanje s 1. strani)

le. Gospoda si domišlja, da bi moral delavec za 14 dni pustiti svoje delo in zaslužek. Zelo značilen je primer tov. Ota Josipa iz Boljunca, ki ima to smolo, da je v Kroglah še nekdo drugi z istimi osebnimi podatki kot on le, da je za štiri dni starejši od njega. Kljub temu, da je občinski gospodi dobro znan ta primer, je bil tovariš iz Boljunca črtan iz volivnega imenika in tajnik ni hotel popraviti očividne pomote ter mu izročiti volivnega potrdila.

Na volišče so prihajali zdržema ves dan dopoldne pretežno moški, ženske pa večinoma šele popoldne ko so opravile doma svoje delo. Iz oddaljenih vasi so prihajali s kamioni okrašenimi z rdečimi zastavami, od prepevanju partizanskih in borbenih pesmi. Tudi najstarejši možje in ženice iz občine so prišle ob spremstvu sinov ali vnukov, nekateri pa so se pripeljali na vozu ali v avtomobilu, ker niso zmogli za svoje noge prenaporne poti. Zadovoljstvo jim je sijalo z obrazov, ko so oddali svoj glas v zavesti, da so tudi oni pripomogli k novi resnični ljudski občinski upravi.

Glasovalo je tudi nekaj slepih seveda po osebi svojega zaupanja, Zaupnik Babičeve liste na 6. volišču v Borštu je kljub predsednikovi odločitvi hotel na lastno pest preprečiti glasovanje slepemu volivcu iz Ricmanj, češ, da vrši volivno propagando, ko je svojemu spremljevalcu povedal da voli SIAU. Hvala bogu da je bil predsednik uvidevnejši kot zaslepljeni babičevec.

V Boljuncu: Tudi ona je oddala svoj glas

Volivne pisarne SIAU so bile središče zanimanja vseh občanov in nestrpno so hodili spraševat kako potekajo volitve. Proti večeru ko so zvedeli, da so volili že skoro vsi živi volivni upravičenci so se ljudje oddahnili v prepričanju, da zmaga ne more izostati. Z navdušenjem in samozavestjo so zagotavljali našemu dopisniku, da bo SIAU nele prva, temveč da bo imela več glasov kot obe nacionalistični listi skupaj. In niso se zmotili.

V MILJAH

V 12 volivnih sedežih miljske občine je bilo vpisanih skupno 8179 volivcev, od teh je oddalo svoj glas 7357. Udeležba je bila torej 89,98 od sto.

Vsi volivni sedeži so bili razporejem v Miljah. Že pred 6 uro so se pričele zbirati pred volišči cele vrste volivcev. Največja udeležba je bile v dopoldanskih urah. Slovenci in Italijani, združeni v istem cilju, so pohiteli, da oddajo svoj glas za miljskega heroja Frausina. V vseh je prevladovala globoka zavest ljudske zmage. S to zavestjo so glasovali vsi, stari in mladi, moški in ženske. Na volišče je prišel celo 100 letni starček in 99 letna ženica iz Sv. Barbare. Vdova tov. Frausina je glasovala ob 13. uri.

Tudi v Miljah so volitve potekale mirno in disciplinirano. Kljub temu pa je v mestu in bližnji odolici kar mrgolelo policistov. Očividno so pričakovali kakih senzacij in neredov toda ostali so popolnoma razočarani. Kljub temu, da so volitve potekale mirno je neka «italijanska» (?) tajna radijska postaja poročala, da so v Miljah nemiri in izgredi. Obenem je obupno pozivala demokristjane naj gredo na volišče. Seveda se je šlo za rešitev že izgubljenih demokristjanskih stolčkov.

91-letni Gruden Ivan iz Samatorce je glasoval na volišču v Zgoniku

Eden najstarejših volivcev zgoniške občine je 91-letni Gruden Ivan iz Samatorce ki je glasoval predpoldne. Sledijo mu Furlan Marija iz Saleža, ki ima 86 let, Milič roj. Bandel Ivanka iz Zgonika z 89 leti, Colja Ivan iz Samatorce 70 let in drugi.

Zgoniška občina je štela 743 volivcev. Glasovalo jih je 696. Udeležba je 93,53 od sto, kar nam dokazuje visoko politično zavest vseh občanov zgoniške občine.

V vaški gostilni je bilo do poznega večera zelo živahno. Pri vseh omizjih resne politične debate in razgovori. Okrog poldneva so prišli v Zgonik generalni sekretar KP STO tov. Vidali, tov.ca Marina in tov. Gombač Franc. Na mah so trojico obkolili vaščani in takoj se je razvil tovariški razgovor. V Zgoniku, kakor tudi v vseh ostalih vaseh smo lahko videli kako priljubljen in spoštovan je tov. Vidali med Slovenci. Zaman je vsa besna gonja Titovih izdajalcev, ki že deset mesecev na najbolj nizkoten način blatijo tov. Vidalija. Ob visoki internacionalistični zavesti našega ljudstva so se vse te podle klevete popolnoma razblinile.

Vse drugačen sprejem pa sta doživela v Zgoniku Babičeva hlapca Husu in Spanger. Očividno ju je

Toda vsa propaganda je bila zaman, ob izidu volitev so prejele Giuntine stranke tako politično klofuto, da jim prav gotovo še danes zveni v ušesih.

Zvečer so se prebivalci Milj in okolice zbrali v prostorih Ljudskega doma in do pozne ure veselo prepevali partizanske pesmi. Že v nedeljo so bili gotovi na zmago in to se je tudi v ponedeljek zgodilo.

V ZGONIŠKI OBCINI

Prijazna kraška vasica Zgonik je bila v nedeljo vsa v rdečih zastavah. Edino gospod župan (danes ne več) je razobesil slovensko trobojnico, seveda brez zvezde. Najbrže je hotel s tem ustreči policijskemu inšpektorju, ki se je ko je prišel v vas zelo čudil, ko je videl toliko rdečih zastav. Očividno ga je to zelo neprijetno zadelo. Zato se je tudi izrazil, češ, kaj čakajo druge stranke, da niso že razobesile svojih zastav.

Na volišču v Zgoniku so glasovale vasi Samatorca, Saležd, Briški, Mali Repen in Gabrovec. Že v zgodnjih jutranjih urad je bilo na vasi dokaj živahno kretanje volivcev in volivk. Iz bližnjih vasi so pripeljali s kamionom starejše ljudi, ki niso morali peš na volišče.

Resno in samozavestno so stopali na volišča vaščani. Posebno na obrazih starčkov si lahko bral notranje granotje ki jih je prevladovalo ko so po dolgih letih trpljenja in borb končno še enkrat doživeli dan, da si lahko izberejo svoje prave občinske svetovalce.

Na volivnem sedežu v Zgoniku

nagnal Stoka, da se morata prikazati med ljudstvo, Toda vsi prisotni so jim v krepkih in preprostih besedah takoj povedali, da med poštenimi Slovenci ni mesta za ljudske izdajalce. Zaman so bila vsa izvajanja in dokazovanja, ki sta jih skušala doprinesti Husu in Spanger. Osramočena sta zato odšla morda poročat Stoki o političnih «uspehih».

V OBCINI REPENTABOR

Repentaborska občina, ki je bila po razmejitvi med STO in Jugoslavijo razdeljena na dvoje, je najmanjša občina tržaškega področja; šteje komaj 356 volivcev. Edino volišče je bilo v osnovni šoli v Colu. Ves dopoldne je volilo nekako polovico volivcev. Zaradi tega so bili agnelettovci in babičevci zaskrbljeni nad uspehom in so poskrbeli za udobna prevozna sredstva, s katerimi so se poskušali prikupiti volivcem zato, da bi oddali svoj glas za njihovi listi.

Star možakar, ki je pristaš «neodvisnih» je modrovol pri svojem «kvartinčku»: Ni treba, da bi se med seboj kregali. Vi ste ene misli, jaz sem druge. Po volitvah pa bomo videli kako bo. Tisti, ki bo zmagal bo napravil «fešto». Pri teh besedah se je vtaknil v pogovor mladenič, ki je dejal, da zakaj ne bi držal za skupnost, kot njegov sin. Možakar je koj pojedel svojo ravnokar izgovorjeno besedo in dejal, da on ne drži za nobenega. Pozanimali smo se kako je pa z babičevci. Odgovor je bil naslednji: Veliko se trudijo, da bi odnesli vsaj nekaj glasov. Pri nekaterih volivcih izsiljujejo glasove. Posebno moč imajo pri tistih, ki so v čemerkoli od njih odvisni, dodisi, da dobivajo kako podporo ali pa da imajo kakega svojca v Jugoslaviji ali v Kopru v službi. Vendar pa ne bodo imeli uspeha. Tudi danes še ne mirujejo. V neki hiši blizu volišča se zbirajo. Najbrž dobivajo zadnja navodila ali pa jim morda plačajo glasove. Tako je dejal starec. Mladinec ga je prekinil, kaj mislite, da tudi oni plačujejo kot vaši....

Zdaj pa kot vidimo, bodo še raje romali k repentaborski Materi božji pristaši SDZ....

V PONEDELJEK PO VSEH VASEH NEPOPISNO NAVDUSENJE

Z nestrpnostjo so v ponedeljek zjutraj pričakovali po vseh vaseh volivne izide. Že iz prvih poročil je bila vidna zmaga KP v Miljah in SIAU v treh občinah. Končni rezultati pa so popolnoma potrdili pričakovano zmago demokratičnih sil.

V vseh vaseh je zavladalo veliko navdušenje. V Zgoniku so se v popoldanskih urah zbrali vaščani v velikem številu. Tovariši iz Saleža so razvili rdečo zastavo s srpom in kladivom in nam s ponosom povedali, da je ta zastava že vihrala na Velikem trgu, na nepozabni dan volivnega zborovanja KP.

Pozno v noč so odmevale po vseh kraških vaseh partizanske in delavske pesmi. Veliko navdušenje nad težko priborjeno zmago tudi v Nabrežini, Devinu in drugje.

Tudi v dolinski občini je dalo naše ljudstvo duška svojemu veselju. Petje in godba v Boljuncu. Dolini itd.

V Miljah so prebivalci dobesedno natrpali prostore ljudskega doma. Nepopisno navdušenje vsepovsod. Ljudsko rajanje je trajalo pozno v noč. V Milje so že popoldne prihiteli v velikem številu delavci iz Trsta, kjer so bratsko združeni Slovenci in Italijani proslavili veliko zmago kremenitega slovansko-italijanskega bratstva.

VOLIVNI IZIDI v poedinih občinah

Občina Nabrežina-Devin

Volivni sedež št. 1 (v osnovni šoli v Nabrežini za Nabrežino - center Sv. Križ): **SIAU 277**; SNL 195; ZKD 5; SILF 105 UDI 90.

Volivni sedež št. 2 (na nabrežinski postaji za Nabrežino - kolodvor): **SIAU 82**; SNL 49; ZKD 14; SILF 36; UDI 139.

Volivni sedež št. 3 (v županskem poslopiu za Nabrežino - kamnolome in Slivno): SIAU 153; SNL 71; ZKD 6; SILF 40; UDI 185.

Volivni sedež še. 4 (v osnovni šoli v Sesljanu za Sesljan in Vižovlje): **SIAU 56**; SNL 123; ZKD 17; SILF 48; UDI 96.

Volivni sedež št. 5 (v osnovni šoli v Devinu za Stivan in Medjo vas) **SIAU 141**; SNL 113; ZDK 6; SILF 59; UDI 112.

Volivni sedež št. 6 (v osnovni šoli v Mavhinjah za Mavhinje in Cerovlje): **SIAU 87**; SNL 131; ZKD 1; SILF 17; UDI 3.

Volivni sedež št. 7 (v osnovni šoli v Sempolaju za Sempolaj, Praprot, Prečnik in Trnovico): SIAU **125**; SNL 70; ZKD 2; SILF 89; UDI 4.

Občina Dolina

Volivni sedež št. 1 (osnovna šola v Dolini za Dolino): **SIAU 244**; NL 187; SILF 50.

Volivni sedež št. 2 (osnovna šola v Dolini za Mačkovlje in Prebenek):**SIAU 233**; NL 219; SILF 45.

Volivni sedež št. 3 (osnovna šola v Boljuncu za Boljunec): **SIAU 276**; NL 70; SILF 59.

Volivni sedež št. 4 (v osnovni šoli v Boljuncu za Domjo): **SIAU 272**; NL 76; SILF 53.

Volivni sedež št. 5 (v osnovni šoli v Borštu za Ricmanje in Boršt): **SIAU 224**; NL 97; SILF 100.

Volivni sedež št. 6 (v osnovni šoli v Borštu za Drago in Gročano): **SIAU 217**; NL 123; SILF 94.

Občina Milje

Volivni sedež št. 1 (občinska palača - Marconijev trg): **KP 379**, DC 163, SILF 23, PRI 13, PSVG 38.

Volivni sedež št. 2 (občinska palača - Marconijev trg): **KP 368**; DC 193; SILF 15; PRI 21; PSVG 48.

Valivni sedež št. 3 (šolsko poslopje - ul. Battisti): **KP 403**; DC 111; SILF 42; PRI 5; PSVG 36.

Volivni sedež št. 4 (šolsko poslopje - ul. Battisti): **KP 328**; DC 207; SILF 61; PRI 20; PSVG 52.

Volivni sedež št. 5 (šolsko poslopje - ul. Battisti): **KP 426**; DC 159; SILF 27; PRI 21; PSVG 52.

Volivni sedež št. 6 (šolsko poslopje - ul. Battisti): **KP 355**; DC 202; SILF 28; PRI 22; PSVG 37.

Volivni sedež št. 7 (šolsko poslopje - ul. Roma): **KP 337**; DC 175; SILF 7; PRI 22; PSVG 61.

Volivni sedež št. 8 (šolsko poslopje - ul. Roma):**KP 367**; DC 177; SILF 7; PRI 21; PSVG 59.

Volivni sedež št. 9 (šolsko poslopje - ul. Roma): **KP 314**; DC 197; SILF 25; PRI 28; PSVG 49.

Volivni sedež št. 10 (zavetišče - ul. Ubaldini: **KP 299**; DC 142; SILF 27; PRI 22; PSVG 42.

Volivni sedež št. 11 (žavetišče - ul. Ubaldini): **KP 289**; DC 175; SILF 16; PRI 24; PSVG 55.

Volivni sedež št. 12 (zavetišče - ul. Ubaldini): **KP 316**; DC 145; SILF 46; PRI 23; PSVG 42.

Občina Zgonik

Volišče za vso občino v osnovni šoli v Zgoniku: **SIAU 345**; SNL 182; SILF 149.

Občina Repentabor

Volišče za vso občino Repentabor v osnovni šoli v Colu: **SIAU 97**; GZ 142; SILF 86.

ZGODOVINSKI DNEVI

22. 6. 1941 je Hitlerjeva Nemčija zahrbtno napadla Sovjetsko zvezo. Isti dan je bilo ustanovljeno Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet.

22. 6. 1943 so v Guštanju rešili partizani 22 ruskih ujetnic

23. 6. 1891 se je rodil češki pisatelj Vladislav Vančura, ki je bil 1. 6. 1942 od Nemcev ustreljen. Bil je eden prvih romanopiscev v dobi po prvi svetovni vojni.

24. 6. 1940 je pred nemško oboroženo silo kapitulirala Francija.

((RADIO))

CETRTEK: 12.10 Melodije jugoslovanskih narodov, 18 Glasbeno predavanje, 18.30 Slovenska folklorna glasba. 19 Slovenščina za Slovence. 21 Radijski oder. 22.30: Večerne melodije.

PETEK: 13 Glasba po željah. 18.45 Igra šramel kvintet pod vodstvom Oskarja Sonca. 19 Angleščina po radiu. 21 Mojstri besede. 21.30 Klavirske skladbe. 23 Uspavanke.

OBVESTILO Ljudskega odra

Ljudski oder - Trst sporoča, da mora za nekaj časa prekiniti s predstavami zaradi obolelosti tov.ce Zore Košuta–Jugove, ki se je morala podvreči operaciji.

Čim bo začelo nadaljnje delovanje bo v Domu pristaniških delavcev Zorpančičeva proslava v počastitev spomina našega velikega pesnika.

Za tiskovni sklad «Dela» so prispevali prebivalci Proseka lir 4490: Družina Bukovec št. 64, lir 300, Regent Ivan 100, Ferfolja Ivanka 50, Husu Verica 300, Prašel Marija 200, Ferfolja Alojz 100, Lukša Jožefa 150, Bukovec Ida 100, Lukša Ivanka 50, Bogatec Likeša 100, Prašel Jožefa 100, Ban Olga 200, Antončič Josip 300, Sirca Anica 100, Timeus Ana 100, Rupel Ivanka 100, Kemperle Nada 100, Furlan Stanko 100, Puntar Marija 50, Klin Jožefa 100, Husu Dora 300, Puntar Josip 25, Sardoč Danilo 220, Sardoč Fani 200, Pierdominici Giuseppe 100, Bastalec Josip 100, Faggin Italo 500, Sardoč Stefanja 45, Corazza Ferdinand 200, Husu Anica 100.

Nečloveške metode civilne policije

Pred nekako tremi leti je bil — baje nekje blizu Doline — umorjen zdravnik dr. Passalacqua. Za volivne kampanje je razno časopisje znova začelo pogrevati ta umor, o katerem se je že tedaj močno razpisalo. Vzrok temu je bil naslednji:

5. maja t.l., okrog 10. zjutraj je neki uniformirani policist iz Doline povabil 24-letnega Avrelija Strain-a iz Doline da se zglasi na tamkajšnji policijski postaji zaradi nekih pojasnil. Strajn je ubogal in šel. Tam so ga čakali trije civilisti in so mu takoj postavljali vprašanja, ki so se nanašala na delo. Med drugim so mu dejali, da mora z njimi v Trst zaradi neke sindikalne ugotovitve. Tako se je odpeljal skupno s tremi «civilisti» — ki pa so bili agenti «Special Brancha» — na sedež policije v ulici XXX oktobra. Tu so ga izpraševali, kje je pokopano truplo pok, zdravnika Passalacqua. Prvo noč je Strajn prebil osamljen v neki sobici na policiji. Naslednjega dne je bil ponovno zaslišan, nato pa odveden v ječo k Jezuitom.

12. maja popoldne je bil ponovno odveden na policijo, kjer so ga izpraševali nad dve uri in pol. Agenti so mu obljubljali vse mogoče: stalno mesto v kaki tovarni, 50 tisoč lir nagrade, okusno večerjo na Proseku in drugo, če bo govoril. Ker pa niso s tem načinom uspeli, so poskusili z grožnjami, celo z zloglasno električno stolico. Okrog 17.30 so zaprli vsa okna ter mu ukazali naj se vsede na stolico, ki je bila nasproti pisalne mize inšpektorja Casillija. Levo od njega se je postavil policijski naradnik s samokresom naperjenim proti Strajnu; razen teh sta v sobi bila še dva druga policista Med Izpraševanje je trajalo pol ure. Med grožnjami in obljubami so ga policisti večkrat udarili po glavi s pestmi; neki temnopolti agent ga je tako udaril, da se je Strajn onesvestil. Hoteli so na vsak način, da bi govoril. Dejali so mu, da je bolje, če govori, «ker bo itak kmalu Italija v Trstu in da bo stalno preganjan».

Okrog 21. so Strajna v spremstvu Casilli-ja, narednika Centis-a in še enega drugega policista odpeljali z jeepom na Prosek, kjer so mu preskrbeli že obljubljeno večerjo, pri kateri so mu ponujali zlasti mnogo vina ter ga hoteli opijaniti. Nato so ga odpeljali proti Dolini. Ustavili so se blizu vasi ob Strajnovem zemljišču. Tu so naperili samokrese v njega ter tako nadaljevali z «izpraševanjem». Inšpektor mu je med drugim dejal: «Dve minuti imaš še časa. Če ne boš govoril te bomo spravili». Nato pa je dejal narednik Centis: Mi smo zmožni pognati avto z veliko brzino in te pahniti iz njega. Tako bo izgledalo, da si umrl radi morebitne cestne nesreče, ker itak nihče ne ve, da si bil aretiran. Lahko tudi napravimo, da stopiš z avtomobila, da napraviš nekaj korakov, nakar te ustrelimo, na zapisnik pa bomo napisali, da si hotel zbežati in da smo te zato ustrelili».

Ko so agenti videli, da vse ustrahovanje nič ne pomaga ker je Strajn vedno molčal — in kako naj govori, če pa o zadevi ničesar ne ve! — so ga ponovno spravili na avto in odpeljali proti Ključu. Med vso vožnjo sta narednik Centis in drugi agent bila Strajna s samokresom po glavi. Ko so se prepeljali do Ključa je inspektor ukazal šoferju, naj krene proti bazoviški fojbi. Kljub temu je Strajn videl ob poti, kjer se je ustavil avto, črno brezno, bržkone bazoviško fojbo. Tu so mu ukazali izstopiti ter mu grozili, da ga pahnejo v brezno, če ne govori. Videč, da tudi to nič ne pomaga so ga ponovno odpeljali na policijo v ulico XXX oktobra ter ga zaprli ločeno celico. Bila je že polnoč.

Naslednje jutro so ga peljali k neki urad v III. nadstropju. Tožil je, da ga vse boli. Z zasmehom so ga vprašali ali je morda slabo spal ali pa je morda dobil malo prepiha. Strajn je tožil, da se boji, da ima razbito kost, kjer ga je prejšnji večer brcnil temnopolti agent. Inšpektor mu je odvrnil, da je bil oni agent komaj prvi dan v službi....

Popoldne so ga na jeepu ponovno peljali v Dolino, na mesto kakor prejšnji večer, kjer je nekaj delavcev pod policijskem nadzorstvom kopalo. Iskali so namreč truplo dr. Passalacqua. Isto so ponovili naslednjega dne.

Šele 28. maja so ga izpustili iz zaporov, ker so se prepričali, da je pri zadevi popolnoma nedolžen. Res je, Strajn je danes doma toda v kakšnem stanju....

Čitajte in širite svoje glasilo

DELO

PLENUM ENOTNIH SINDIKATOV

Pripravljeni na skupno borbo

V ponedeljek 20. t.m. je bil v ul. Conti 11. plenum Enotnih sindikatov na kateren je podal tov. Radich poročilo o problemih delavskega razreda in bodočih sindikalnih borbah. Dosedanje borbe delavstva so bile zelo otežkočene, ker je tržaško delavstvo na tem malem ozemlju osamljeno. Zato je nujno potrebno, da se vodijo bodoče sindikalne borbe v skupni povezavi italijanskega delovnega ljudstva. Predlogi o povišanju plaž, družinskih doklad, so bile od strani delodajalcev odločno odbite. Iste zahteve pa postavljajo danes italijanski delavci. V obrambo teh zahtev so tudi pripravljeni povzeti ostre oblike sindikalne borbe.

V Italiji se sindikalni položaj dnevno poostruje. Isto se dogaja pri nas. Z dosedanjim zadržanjem skušajo delodajalci ponovno uvesti novi osvojevalni vladni sistem ki predstavlja nečloveško izkoriščanje delovnih slojev.

V Italiji pa je delavski razred jasno pokazal vso odločno voljo, da ne bo dopuščal izvajanja kapitalistične politike. Temu so nam priča številne množične stavke. Predvideva se, da bo v Italiji odpor delavskega razreda še ostrejši in bo brez dvoma zavzel obširnejše oblike sindikalne borbe. Italijanski in inozemski kapitalisti so zaman poskušali razdvojiti slavno CGIL. Moč te velike sindikalne organizacije narašča iz dneva v dan.

Ob zaključku svojega poročila je tov. Radich pozval tržaško delovno ljudstvo naj bo pripravljeno za skupne sindikalne nastope z italijanskimi delavci. V zvezi s tem je bila tudi sprejeta zadevna resolucija.

* * *

Upravni odborovi ES ter tovarniški odbori, pododbori in zaupniki so se 20. t. m. sestali na plenarni seji z namenom, da preučijo in zavzamejo stališče do raznih sindikalnih in gosporadskih problemav za katere ni izgleda skorajšnje rešitve, ki zavlačujejo zakonite pripadnosti delavcev in ki zavlačujejo in nepravično poostrujejo slošno dobrobit;

potem ko je Izvršilni odbor podal objasnilo o stanju, ki je v tem pogledu nastalo na Svobodnem ozemlju in o mnogo težjem stanju v Republiki Italiji;

vzamejo prisotni na znanje zadržanje organizacij delodajalcev in vladajočih oblasti, ki že okoli leto dni na škodljiv način in raznimi izgovori odrekajo katerokoli priznanje izboljšanj zahtevanih od sindikalnih organizacij, medtem ko pripravljajo delodajalci široko akcijo poslabšanja življenske ravni delavskih strok, ki naj jih spravi v položaj vedno hujšega izkoriščanja in pritiska;

ugotavljajoč popolno enotnost kapitalistične ofenzive proti italijanskim in proti tržaškim delavcem, kakor tudi proti pogodbam, pogojem in mezdam;

potrjujoč nadalje neobhodno potrebo po pridobitvi zahtevanih izboljšanj z ozirom na dvig vrednosti denarja, po podvojitvi družinskih doklad in priložnostnih doklad za vse otroke, kakor tudi povišek nagrad v delovnih sektorjih, kjer so se dvognili dobički ter končno realizacijo zastankov posameznih strok;

nalaga Izvršilnemu odboru in vsem organizacijam nalogo takojšnje in popolne mobilizacije delavskega razreda STO v svrho uspešnega na šnje stopa skupno z delavskimi strokami v Italiji proti bojnemu stanju ki ga izziva nepopustljivost delodajalcev.

Plenarni sestanek Zveze ES, ki že deluje na ostvaritvi konkretne solidarnostne akcije, pošilja svoj bratski in topel pozdrav junaškim delavcem Republike Italije, ki že nad mesec dni vztrajajo v trdi in krvavi borbi proti nasilnosti delodajalcev in proti nezakonito in krutti intervenobenem izraža plenarna seja gotovost zmage v interesu stroke in države.

Pomoč ERP in obnova italijanske industrije

lijansko zunanjo trgovino, ki se je vršil od 26. do 29. maja t. l. v Milanu, nam odkrivajo dejansko vrednost ERP-a — Marshallovega plana — za italijansko gospodarstvo, še posebno pa za italijansko zunanjo trgovino. Izvajanja so še toliko bolj zanimiva, ker prihajajo od zagovornikov kapitalističnega gospodarstva in ERP-a, onih, ki niso hoteli, ko je za to bil čas ničesar ukreniti proti načrtu gospodarskega zasužnjevanja.

Kongres je otvoril g. Corridori, ki je med drugim priznal, da se nahaja italijanska proizvodnja v težavah. Za njim je spregovoril Bertoni, italijanski minister za zunanjo trgovino, ki je pozdravil kongres v imenu Degasperijeve vlade. Opozoril je na zapletenost in mnogovrstnost gospodarskih problemov, ki jih je treba rešiti, da se zagotovijo čvrste in tajne osnove italijanskemu gospodarstvu. Med temi, da so posebno važni oni, ki so povezani z zunanjo trgovino. Po poteku razprav in diskusij je tolmačiti njegov poziv takole: 1. da ERP ni izboljšal, dovolj dvignil proizvajalnega procesa italijanske industrije in 2. da je ERP oviral organski razvoj italijanske zunanje trgovine, jo utesnil, izumetničil in s tem hrati oškodoval.

Poročevalci so bili sramežljivi in spretno previdni pri ugotovitvah v zvezi z ERP-om, kar pa ne spremeni dejanskega stanja. Tako je bil n.pr. Togni, predsednik zavoda za zunanjo trgovino, ki je imel otvoritveni referat, v svojem poročilu do ERP-a zelo obziren. S svojimi izvajanji ni kritiziral ERP sam, pač pa metode in prakso pri njega izvajanju.

Nimamo namena obširno razpravljati o vseh poročilih. Nas zanimajo predvsem one ugotovitve, ki potrjujejo naše trditve. Zato pričnimo z onimi, ki nam odkrivajo, da ERP načrt ni izboljšal, dovolj dvignil proizvajalnega procesa italijanske industrije.

Ob koncu svojega pozdravnega govora je italijanski minister za zunanjo trgovino pozval podjetja da naj izpolnijo svoj proizvajalni proces, znižajo njega stroške in izboljšajo kvaliteto izdelkov. Kje in zakaj šepa proizvajalni proces italijanske industrije pa nas poduči g. Togni predsednik zavoda za zunanjo trgovino, On želi, da bi bila Amerika bolj širokogrudna pri dajanju posojil za nakup strojev. Meni, da bi morala biti taka posojila za dolgo dobo najvažnejša, ker le na ta način bi se lahko povečala storilnost industrijskega dela, ki je hkrati glavno plačilno sredstvo napram inozemstvu.

G. Corradino Braccini je v uvodu Ugotovitve III. kongresa za italijansko zunanjo trgovino, ki se je vršil od 26. do 29. maja t. l. v Milanu, nam odkrivajo dejansko vrednost ERP-a — Marshallovega plana — za italijansko gospodarstvo, še posebno pa za italijansko zunanjo trgovino. Izvajanja so še toliko bolj zanimiva, ker prihajajo od zagovornikov kapitalističnega gospodarstva in ERP-a, onih, ki niso hoteli, ko je za to bil čas ničesar ukreniti proti načrtu gospodarskega zasužnjevanja.

Kongres je otvoril g. Corridori, ki je med drugim priznal, da se nahaja italijanska proizvodnja v težavah. Za njim je spregovoril Bertoni, italijanski minister za zunanjo trgovino, ki je pozdravil kongres v imenu Degasperijeve vlade. Opozoril je na zapletenost in mnogovrstnost gospodarskih problemov, ki jih je treba rešiti, da se zagotovijo čvrste in tajne osnove italijanskemu gospodarstvu. Med temi, da so posebno važni oni, ki so povezani z zunanjo trgovino. Po poteku razprav in diskusij je tolmačiti njegov poziv takole: 1. da ERP ni izboljšal, dovolj dvignil proizvajalnega procesa italijanske industrije in 2. da je ERP oviral organski razvoj italijanske zunanje trgovine, jo utesnil, izumetničil in s tem hrati oškodoval.

*Poročevalci so bili sramežljivi in spretno previdni pri ugotovitvah v zvezi z ERP-om, kar pa ne spremeni dejanskega stanja. Tako je bil n.pr. Togni, predsednik zavoda za zunanjo trgovino, ki je imel otvoritveni referat, v svojem poročilu do svojega poročila povdaril, da nadzirajo gospodarstvo več ali manj direktno močnejše države. To potrjujejo po njegovem mnenju tudi sedanji gospodarski odnošaji z dolarskim in šterlinskim področjem. Priporočal je, da bi Italia upoštevala dragocen prispevek, ki ga lahko da blago, katerega imajo v izobilju: delo. Predlaga da se organizira emigriranje delovne sile, kar bi prispevalo k wotoku blaga in bogastva v domovino. Njegov predlog zveni popolnoma drugače kot propagandne obljube ERP-a, po katerih naj bi se predvojna industrijska proizvodnja dvignila od 100 odstotkov v l. 1938 na 140 odstotkov v l. 1952-63, ko naj bi